

Vogeltrek over de Col d'Organbidexka

Kees Verweij

Van verschillende kanten waren we in de afgelopen jaren al opmerkelijk gemaakt op een bijzondere plaats in de Pyreneeën, waar je de najaarstrek van vooral de roofvogels heel goed zou kunnen waarnemen. Het gaat hier om de Col d' Organbidexka, een wat lager gelegen gedeelte temidden van de hoge bergkammen op de grens tussen Spanje en Frankrijk. Deze plaats geldt als een van de belangrijkste doorgangen voor de vogels bij hun oversteek over de Pyreneeën. Ondanks het feit, dat het hier om een lagere doorgang gaat, moeten de vogels hier zeker nog 1500 meter stijgen.

De Col d'Organbidexka ligt ongeveer 90 km. ten zuidoosten van Bayonne, een stad nabij de zuidwestkust van Frankrijk. Vanaf Bayonne rijdt men eerst ongeveer 50 km. zuidwaarts in de richting van St. Jean Pied de Port, een klein pittoresk stadje, ingeklemd tussen de uitlopers van de Pyreneeën. Dit stadje is vooral bekend als een halteplaats voor de bedevaartgangers naar Santiago de Compostella. In de nauwe straatjes vind je overal oude kleine herbergen, waar je als pelgrim al voor € 7,50 de nacht kunt doorbrengen en kunt eten.

Even voor St. Jean Pied de Port bereikten we op vrijdag 9 september de camping Narbaitz, een goede uitvalsbasis voor o.a. de Col d'Organbidexka. Daar ontmoetten we direct een paar andere vogelliefhebbers, die we al eens eerder in de Spaanse Pyreneeën hadden ontmoet. Met hen hebben we verschillende tochten in de buurt ondernomen.

De volgende morgen gingen we met onze kennissen op zoek naar de Col d'Organbidexka, die bijna nog 40 km. van St. Jean Pied de Port verwijderd ligt. Via het nabijgelegen St. Jean le Vieux gingen we langs een vrij smalle weg door een rivierdal naar het zuiden in de richting van

Spanje. Op een gegeven moment boog de weg af en ging al kronkelend behoorlijk steil naar boven. Op zo'n weg is het van belang, dat je over een behoorlijke stuurmanskunst beschikt, want soms ging je rakelings langs afgronden zonder dat er een behoorlijke afscheiding was aangebracht. Nadat we zo ongeveer 1000 meter hadden geklommen reden we langs een wat lagere heuvel, waar langs de weg verschillende auto's stonden geparkeerd. Uit navraag onderweg hadden we al een vermoeden, dat deze heuvel de bekende Col d'Organbidexka zou moeten zijn. Tussen de geparkeerde auto's vonden we nog een plekje en we klommen, gewapend met telescoop, foto-apparatuur en het nodige eten en drinken naar boven. Daarboven stond al een aantal vogelaars het luchtruim af te turen. Het was een bont gezelschap, afkomstig uit landen als Spanje, Italië, Zwitserland, België, Engeland, Noorwegen en uiteraard ook uit Nederland.

Daar heerst een ongeschreven wet, dat je met je telescoop niet in een kluitje door elkaar gaat staan, maar dat je een brede linie vormt, zodat ieder voor zich een vrij uitzicht heeft.

Degenen, die daartoe aanwijzingen gaven, bleken te behoren tot een groep vaste waarnemers, die daar min of meer in ploegenverband inventariseren in de periode van begin juli tot en met half november. Voor hen is vlakbij een eenvoudig hutje gebouwd, waar men kan overnachten.

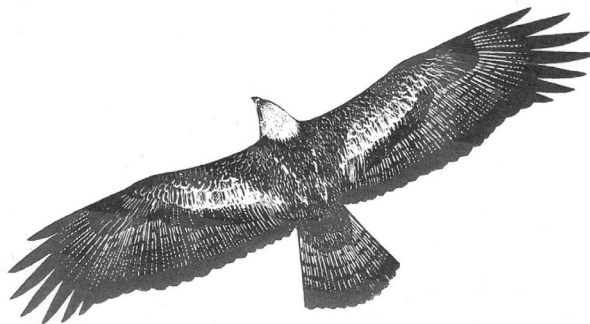
Rode Wouw, vliegend over de Col

Bovenop de heuvel stonden twee "tellers" met borden, waarop de jongste trekgegevens stonden vermeld. Voor de Wespendienven en de Zwarte wouwen waren we eigenlijk een beetje te laat. De

Zwarte wouwen trekken al in juli naar het zuiden in aantallen van vele tienduizenden exemplaren. Dit geldt ook voor de Wespenspiegels, die eind augustus/begin september in groten getale doortrekken. Niettemin zagen we op deze eerste dag nog bijna 20 Wespenspiegels doortrekken.

Naast deze Wespenspiegels troffen we nog:

1 Steenarend, 4 Rode Wouwen, 19 Vale Gieren,
3 Dwergarenden, 5 Raven, 4 Slangenarenden,
4 Sperwers, 2 Buizerden, 1 Zwarte Ooievaar,
2 Torenvalken, 2 Aasgieren, 1 Visarend,
2 Boomvalken en 2 Zwarte Wouwen.

Steenarend (bovenzijde)

Daarnaast trokken er verschillende Boerenzwaluwen langs en 2 Aalscholvers, die daar, gelet op de reacties, tot de bijzondere waarnemingen behoorden. De eerlijkheid gebiedt ons toe te geven, dat ons enthousiasme voor deze twee Aalscholvers iets minder was. Voor de eerste dag was dit toch een leuke score, maar we moesten hiervoor toch een behoorlijke tijd uittrekken (van 11.00 tot 16.30 uur). Toch verliep de tijd behoorlijk snel, want we hadden comfortabele stoeltjes meegenomen en we waren rijkelijk van eten en drinken voorzien. Bovendien maakten we kennis met verschillende andere vogelaars, die allemaal even enthousiast waren. Tot slot had je vanaf deze top een schitterend uitzicht over een deel van de Pyreneeën, dat allerm minst verveelde.

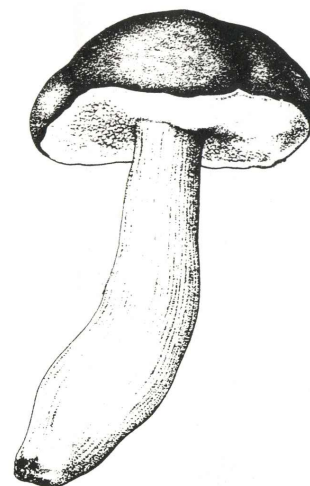
De volgende dag (zondag) reden we wederom naar de "Col". Ditmaal was het boven winderig en koud (ongeveer 10°), een heel verschil met beneden, waar het zeker 10° warmer was.

Dit was dan ook te merken aan de hoeveelheid waarnemingen, die heel wat minder was. Desondanks zagen we toch de meeste vogels, die we de dag daarvoor hadden gezien, maar in veel geringere aantallen.

Daarna zijn we nog verschillende malen naar de "Col" geweest en de ene dag was wat beter dan de andere. Ook zijn we tweemaal bijna helemaal voor niets geweest, maar dat is het risico van het kijken

naar vogeltrek. De wind zat in het noorden en verder lag de heuvel bijna geheel in de mist. Dan doe je daar uiteraard weinig. Gelukkig zijn we niet alleen in vogels geïnteresseerd, zodat we tijdig onze bakens konden verzetten. Vlakbij de Col d'Organbidexka ligt een van de mooiste bossen in de westelijke Pyreneeën, nl. het bos van Irati, dat zich zelfs tot een behoorlijk eind in de Spaanse Pyreneeën uitstrekt. Het is niet een bos, waar je zomaar een eindje over een mooi pad kunt flaneren, maar het is doortrokken van smalle kronkelige en steile paadjes tussen de talloze beukenbomen en andere verschillende naaldbomen. Aan de hoeveelheid paddestoelen kon je al duidelijk merken, dat de zomer ten einde liep en de herfst nabij was. In deze tijd begon het 's avonds al wat frisser te worden.

Het zou te ver voeren hier alle soorten paddestoelen te noemen, die we hier tegenkwamen, maar enkele opvallende soorten waren de Vaaggegordelde en de Blauwgegordelde gordijnzwam, de Vermiljoenhoutzwam met zijn diep orangerode schijven tegen de bomen, de indrukwekkende en smakelijke Keizeramaniet, verschillende soorten boleten, zoals de Satansboleet, de Heksenboleet, de Kastanjeboleet en niet te vergeten het zeer smakelijke Eekhoornjiesbrood.

Kastanje boleet

We zagen verschillende Fransen met mandjes ijverig zoeken in het bos in de hoop nog een aantal van deze laatstgenoemde soort te vinden. Dat viel echter niet mee, want we kregen de indruk, dat alle bossen letterlijk worden afgestroopt op zoek naar eetbare paddestoelen. Toch lukte het ons een paar forse exemplaren van het Eekhoornjiesbrood te vinden, die we 's avonds lekker hebben opgegeten.

Een andere goed eetbare paddestoel hebben we laten staan, nl. de Gele stekelzwam, die je in ons land nog maar heel weinig ziet. Een opvallende verschijning was de Holsteelkluijfszwam, die ik vlak tevoren nog op een plekje in de Coepelduinen in Noordwijk had gezien. In elk geval was het hier voor elk rechtgeaarde paddestoelenliefhebber een eldorado.

Zwarte Ooievaar

Terugkerend naar de vogels zijn we verschillende malen naar de "Col" geweest, zoals eerder gezegd de ene keer met wat meer succes dan de andere keer. Donderdag 15 september was verreweg de mooiste dag. s'Morgens zat alles dicht vanwege de mist en we hadden ook geen idee, wat het die dag zou worden. We hielden al rekening met het feit, dat het waarschijnlijk wel een dagje naar de stad zou worden, Bayonne of Biarritz. Tegen 10.00 uur begon het zowaar helder te worden en een half uurtje later scheen de zon en werd het nog behoorlijk warm. Toen direct richting "Col".

Daar begon het al met 3 Steenarenden, 10 Dwergarenden, 13 Slangarenden, 4 Visarenden, 2 Boomvalken, 3 Torenvalken, 18 Wespendien, 3 Buizerden, 4 Sperwers, 1 Havik, 2 Bruine Kiekendien, 1 Blauwe Kiekendief, 1 Grauwe Kiekendief, 1 Aasgier, 9 Rode Wouwen, 5 Zwarte Wouwen, 6 Raven, 3 Alpenkraaien, talloze Boeren-, Huis- en enkele Oeverzwaluwen en een groep van bijna 30 Zwarte Ooievaars.

Vale Gieren bleven de hele dag langskomen. We hebben ze niet eens meer geteld, maar het zullen er wel vele tientallen zijn geweest.

Het aardige van deze westkant van de Pyreneeën is dat je naast het waarnemen van vogels nog zoveel andere leuke dingen kunt doen. Zo vertelde ik al van het interessante stadje St. Jean Pied de Port met het opmerkelijke museum, dat vroeger als bisschoppelijke gevangenis heeft gediend. Daar wordt een boeiend overzicht gegeven van de pelgrimstochten naar Santiago de Compostella, hun deelnemers, hun tochten enz.

Als je 's morgens eerst naar vogels hebt gekeken heb je daar allerlei mogelijkheden om de dag op een geheel andere manier af te sluiten.

Rode Wouw (bovenzijde)

Tot slot zijn er in deze buurt verschillende mooie wandelingen uitgezet, die soms nogal wat klimmen en dalen vergen. Dan zie je naast vogels soms heel andere leuke dingen zoals Bidsprinkhanen, prachtige vlinders, zoals verschillende soorten parelmoervlinders, IJsvogelvlinder, Witbandzandoog, Dambordje, verschillende soorten blauwtjes etc.

Kortom: de westelijke Franse Pyreneeën vormen een prima uitvalsbasis voor vogelobservatie, mooie uitstapjes, flink wandelen en het proeven van de typisch Baskische cultuur, die daar nog volop aanwezig is.